

Grāmatvedības e-dokumentu aprīte

Tiešsaistes seminārs

Seminārs 11.05.2022.

Jautājumi

Atbildes

1

Par piemēru par elektrības rēķina izrakstīšanas datumu, kad elektrības rādījumi nolasīti 2.maijā. Vai ir pieļaujams rēķinu tomēr izrakstīt ar 30.aprīli, lai atvieglotu ieņēmumu/izdevumu saskaņošanu pa periodiem gadījumā, ja šāda rēķinu izrakstīšanas kārtība ir atrunāta grāmatvedības metodikā?

1

Kā piemērā minējām, lai arī šāda rēķinu izrakstīšanas kārtība ir atrunāta grāmatvedības metodikā (kad darījums uzskatāms par izpildītu), tomēr rēķina datumam ir jāatbilst patiesajam datumam, kad dokuments ir izsniegts klientam, vai ne ātrāk par dienu (2.maiju), kad saņemti dati par elektrības rādījumu. Atcerieties seminārā minēto piemēru par kontroldarbu, ja skolnieki kontroldarbu raksta 2.maijā, kā skolotājs atzīmi par šo kontroldarbu var izlikt 30.aprīlī. Ja normālā gadījumā skolotājs atzīmi var izlikt ne ātrāk par 2.maiju.

Tātad grāmatvedības organizācijas dokumentos ir jāizskaidro, kas ir 2., 3., 4. utt. maija datums, **ja uzņēmumā noteikts**, ka darījums beidzas 30.aprīlī. Šajā gadījumā rēķina datums nevar būt 30.aprīlis. Iespējams, ka grāmatvedības organizācijas dokumentos jānosaka detalizētāka rēķinu izrakstīšanas kārtība, ka attaisnojuma dokumentu par darījumu aprīlī noformē pēc informācijas apkopošanas, pārbaudes utt. maijā, ietverot tajā informāciju, ka rēķins ir par aprīli. Jebkurā gadījumā rēķina izrakstīšanas datumam ir jābūt patiesam, nevis ar atpakaļejošu datumu.

2

Jautājums par rekvizītu nepieciešamību uz degviela čekiem, kas tiek iegūti no pašapkalpošanās sistēmas. Agrāk bija, ka čekā līdz 29 € (bez PVN) rekvizīti nebija nepieciešami un derēja avansa norēķiniem ar personālu. Kā ir tagad?

2

Arī šobrīd **avansa norēķinam** kā naudas izdevumus apliecinošu dokumentu var **pievienot** kases čeku, kas izsniegts no pašapkalpošanās kases sistēmas un kurā nav ietverti saņēmēja rekvizīti, ja kases čeks izsniegts par darījumu, kura vērtība ir mazāka par 30 *euro* (skat. MK 877 38.2.apakšpunktu).

3

Vai gadījumā, ja ir ikmēneša bankas konta izraksts, ir obligāti jāizdrukā atsevišķi arī maksājumu uzdevumi?

3

Par ārēju attaisnojuma dokumentu izmaksu atzīšanai (iegrāmatošanai) der arī bankas konta izraksts, tādējādi nav nepieciešamība izdrukāt atsevišķi arī maksājuma uzdevumu. (skat. 15.slaidu).

4 Kā ir, ja par degvielu norēķinās no sava privātā konta SIA vajadzībām?	4 Attaisnojuma dokumentam, ko sagatavo saistībā ar bezskaidras naudas avansa izlietojumu vai avansa norēķinu personas izdevumu atlīdzināšanai, kā naudas izdevumus apliecinošu dokumentu var pievienot arī avansa norēķinu personas kredītiestādes konta izrakstu (maksājuma uzdevumu) (skat. MK 877 38.6.apakšpunktu).
5 Jautājums par rēķina rekvizītiem: ja rēķins izrakstīts fiziskai personai, vai drīkst rēķinā norādīt fiziskās personas kodu? (Vai var norādīt tikai tad, ja fiziskā persona pieprasa?)	5 Fiziskās personas kodu norāda tikai pēc pieprasījuma vai šāda rekvizīta prasība izriet no citiem normatīvajiem aktiem, piemēram, iedzīvotāju ienākuma nodokļa prasībām – metāllūžņu, koksnes un cirsmu iepirkšana, noma u.tml. (skat. 7.slaidu).
6 Vai papīra oriģinālus var iznīcināt, ja tos ieskenē un saglabā noteiktā datu vietnē?	6 Papīra formas grāmatvedības dokumentus var iznīcināt glabāšanai elektroniskā vidē, ja tos ieskenē, saglabā noteiktā datu vietnē un ja šis pārvēršanas, oriģinālā dokumenta iznīcināšanas process ir dokumentēts uzņēmuma vadītāja noteiktā kārtībā (skat. 31.slaidu).

7

Par MK 877 42.punktu – kurā brīdī jānotiek elektroniskai parakstīšanai? Preču piegādes dienā vai tas var notikt arī vēlāk, kad visas puses apliecina preču piegādes darījumu? Cik ilgā laikā?

7

Preču piegādes dokumentu sagatavo līdz preces nodošanas brīdim. Tātad dokuments elektroniski jāapliecina pirms preču izsniegšanas un attiecīgi preču **saņemšanas brīdī** un **vietā** vai specifiskos gadījumos – iespējami drīzāk (preču pieņemšanas kārtību nosakot grāmatvedības organizācijas dokumentos).

Vienlaikus ņemiet vērā seminārā minēto piemēro par kurjeriem, kuriem nav iespējams ilgstoši gaidīt, kamēr klients pārbauda preci, tāpat tirdzniecības centros, kur saņemtās kravas fiziskai pārbaudei arī ir nepieciešams laiks.

Šajā gadījumā, ja preču saņemšanas vietā tiek konstatēts, ka piegādāto preču nosaukums, daudzums vai kvalitāte atšķiras no preču piegādes dokumentā norādītā, precizētos (faktiskos) datus par preču piegādi norāda vienā no šādiem dokumentiem:

- preču piegādes dokumentā, izdarot attiecīgus papildu ierakstus;
- citā uzņēmuma vadītāja noteiktā dokumentā (piemēram, attiecīgā aktā) (skat. MK 877 48.punktu).

Tātad, cik dažādi ir darījumi un preču saņemšanas veidi un kārtības, tik arī atbilstoši darījuma būtībai ir jāapliecina dokuments. Preču pieņemšanas kārtībai ir jābūt noteiktai grāmatvedības organizācijas dokumentos, lai grāmatvedības jautājumos kompetenta trešā persona var saprast, konstatēt un izsekot uzņēmuma saimnieciskajam darījumam.

8

Vai preču piegādes dokumentu drīkst parakstīt persona, kas nav bijusi klāt preču piegādes brīdī, bet apliecina darījuma faktu vēlāk? (Jautājums par personu no saņēmēja puses.)

8

Preču piegādes dokumentu paraksta vai apliecina uzņēmuma vadītāja noteikta atbildīgā persona, kas ir noteikta uzņēmuma grāmatvedības organizācijas dokumentos.

9

Ja rēķins ir kopā ar PNA, tad pārvērst *pdf* formā kā komplektu un iznīcināt abus vai tikai rēķinu un PNA jā saglabā oriģinālā (papīra) variantā

PNA-Pieņemšanas nodošanas akts, kas fiziski parakstīts no abām pusēm.

PNA ir pielikums rēķinam, rēķinu iznīcinu, aktu saglabāju papīra formātā?

9

Atbilstoši grāmatvedību reglamentējošo normatīvo aktu prasībām neatkarīgi, kāds nosaukums ir dokumentam, papīra formas iznīcināšanai pakļaujas grāmatvedības dokumenti. Ja jautājumā minētajā PNA (pieņemšanas-nodošanas aktā) ir iekļauti grāmatvedības attaisnojuma dokumenta rekvizīti, tad tas pakļaujas iznīcināšanai. Ja tajā nav minētie rekvizīti, PNA papīra formu (oriģinālo dokumentu) nevar iznīcināt, jo neklasificējas grāmatvedības attaisnojuma dokumentam.

10

Ja tiek pieņemts darbu izpildes akts un iedrukātais datums no laika zīmoga atšķiras, kurš uzskatāms par dokumenta datumu?

MK not.558 14.punktā teikts, ka akta datums ir attiecīgās aktā norādītās darbības datums vai šīs darbības pēdējās dienas datums.

No laika zīmoga datuma

10

Attaisnojuma dokumentus, preču piegādes dokumentus un grāmatvedības reģistrus, to atvasinājumus vai dublikātus uzņēmums izstrādā un noformē, attiecīgi piemērojot MK 04.09.2018. noteikumu Nr.558

“Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība” 1., 2., 3., 4. un 5.nodaļā minētās prasības (skat. MK 877 2.punktu).

Rekvizītā “dokumenta datums” norāda dokumenta parakstīšanas datumu (aktā – attiecīgās aktā norādītās darbības datumu vai šīs darbības pēdējās dienas datumu) (skat. MK 558 14.punktu).

Ja attaisnojuma dokumentus, preču piegādes dokumentus un grāmatvedības reģistrus izstrādā un noformē **elektroniskā formā**, tad uzņēmums attiecīgi piemēro MK 28.06.2005. noteikumu Nr.473

“Elektronisko dokumentu izstrādāšanas, noformēšanas, glabāšanas un aprites kārtība valsts un pašvaldību iestādēs un kārtība, kādā notiek elektronisko dokumentu aprīte starp valsts un pašvaldību iestādēm vai starp šīm iestādēm un fiziskajām un juridiskajām personām” II nodaļā paredzēto kārtību (skat. MK 877 3.punktu).

Ja elektroniskais dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un tam ir laika zīmogs, elektroniskā dokumenta parakstīšanas laiks ir laika zīmoga pievienošanas datums un laiks. (skat. MK 473 8.punktu).

Tā kā ierakstiem **grāmatvedības reģistros** nav nepieciešams grāmatvedības attaisnojuma dokuments ar juridisku spēku, kā arī nav nepieciešams attaisnojuma dokuments ar parakstu, tad uzskatām, ka grāmatvedības attaisnojuma dokumenta, kā arī cita dokumenta (piemērā minētais – darbu izpildes akts) datumu šajā gadījumā (kad datumi atšķiras) nosaka uzņēmuma grāmatvedības organizācijas dokumentos atbilstoši saimnieciskā darījuma ekonomiskajam saturam un būtībai.

11 Bet šādi rēķinus sūta gan SIA "Rīgas ūdens", gan LVRTC, kas atbilst – piem., 30.04.2022. rēķina datums – paraksta 06.05.2022.? Kāds attaisnojuma dokumenta datums?	11 Skat. atbildi uz 1.jautājumu.
12 Par degvielu... Bieži SIA darbinieki iegādājas degvielu (virs 30 €) bez rekvizītiem no sava privātā konta, kas nav piesaistīts pie SIA bankas norēķiniem. Vai šādus čekus var iekļaut izdevumos?	12 Attaisnojuma dokumentam, ko sagatavo saistībā ar skaidras vai bezskaidras naudas avansa izlietojumu vai avansa personas izdevumu atlīdzināšanai, var pievienot kā naudas izdevumus apliecināšu dokumentu – kases čeku, kurā nav visi nepieciešamie rekvizīti, bet ir: - kases čeka izsniedzēja noformēts attaisnojuma dokuments (kvīts), kurā norādīti trūkstošie rekvizīti un kases čeka datums un numurs; - uz kases čeka manuāli (ar roku) izdarīti papildu ieraksti ar kases čekā trūkstošajiem rekvizītiem, kas apstiprināta ar kases čeka izsniedzēja vai saņēmēja parakstu. (skat. MK 877 37.punktu). Tātad ir jāvērtē, kura situācija attiecināma uz Jūsu konkrēto gadījumā, bet MK 877 5.2.apakšnodaļā ir pieļauts gana daudz iespēju.
13 Vēlējos precizēt, ja izraksta fiziskai personai rēķinu, tad rekvizītos principā, ja viņš nepiekrīt personas koda uzrādīšanai, pietiek ar vārdu un uzvārdu?	13 Tieši tā, ar šā gada 1.janvāri rēķinā norāda fiziskās personas vārdu un uzvārdu. Personas kodu norāda tikai pēc pieprasījuma vai šāda rekvizīta prasība izriet no citiem normatīvajiem aktiem, piemēram, iedzīvotāju ienākuma nodokļa prasībām (skat. 7.slaidu un atbildi uz 5.jautājumu).
14 Kas tā par jauno kārtību par uzņēmuma kartes lietošanas uzskaiti, kāds normatīvais akts?	14 Skat. MK 877 39.punktu un atbildi uz 19.jautājumu. Kārtība ir jauna tāpēc, lai normatīvajā aktā tiktu noteikta faktiskā situācija, kāda eksistē un kādas līdz ar to ir grāmatvedības normu prasības.

15

Vai preču nosūtītājam obligāti jāsaņem no saņēmēja parakstīts pavadzīmes oriģināls, vai pietiek, ka preču saņēmējs preču piegādes dokumentu paraksta un ieskenētu nosūta preču piegādātājam.

15

Atkarībā no izvēlēta preču piegādes dokumenta sagatavošanas formāta, ja preču piegādes dokuments ir sagatavots papīra formā, tad preču nosūtītājam ir jāsaņem no preču saņēmēja pašrocīgi parakstīts pavaddokumenta oriģināls. Ja preču piegādes dokuments ir sagatavots elektroniski, – parakstīts dokuments ar drošu elektronisko parakstu vai elektronisko parakstu, vai apliecināts (autorizēts) (skat. 22.slaidu).

Tātad attiecībā uz preču piegādes dokumentiem ir pieļaujami tikai minētie paraksta/apliecināšanas veidi, nevis Jūsu piemērā minētais variants.

16

Semināra sākumā minējāt, ka iesūtītajiem dokumentiem grāmatvedībai (*pdf* formātā – piem., čekiem) ir jābūt iespējai uzrādīt čeka oriģinālu. Kā tad ar šo oriģinālu iznīcināšanu šajā kontekstā?

16

Elektroniskā formā glabāšanai elektroniskā vidē **pārvērstajiem** dokumentiem ir **tāds pats juridiskais spēks kā oriģinālajiem dokumentiem** (skat. 30. un 31.slaidu).

Tātad, ja attaisnojuma dokumenta atvasinājuma izsniedzējs ir paguvis attiecīgo papīra kases čeku pārvērst elektroniskā formā glabāšanai elektroniskā vidē un papīra kases čeku iznīcināt, tad dokumenta saņēmējam ir tiesības pieprasīt, lai uzrāda šo elektroniskā formā glabāšanai elektroniskā vidē pārvērsto kases čeku (skat. 16.slaida otro rindkopu).

17

Ja no fiziskas personas iepērkam koksni, tad jāziņo VID par šādām summām un jāietur IIN, – bet nevar paziņot, ja nav zināms personas kods.

17

Personas kodu **norāda, ja** šāda rekvizīta **prasība izriet no citiem normatīvajiem aktiem**. Tātad šajā gadījumā attaisnojuma dokumentā ir jānorāda darījuma dalībnieka personas kods, jo prasība izriet no iedzīvotāju ienākuma nodokļa piemērošanas normām (skat. 7.slaidu un atbildi uz 5.jautājumu).

18

Un par PNA būvniecībā izpildītiem darbiem, kur saskaņā ar līgumu ir darba beigu datums, bet parakstīšana notikusi vēlāk, kurš datums ir jāuzskata par dokumenta datumu?

18

Datumu nosaka uzņēmuma grāmatvedības organizācijas dokumentos atbilstoši saimnieciskā darījuma ekonomiskajam saturam un būtībai (skat. atbildi uz 10.jautājumu).

19

Vai pareizi saprotu, ka MK.877 noteikumu 39.punkts ļauj veikt uzskaiti, tikai balstoties uz bankas izdruku, vai kā tas ir domāts?

19

MK 877 36., 37. un 38.punkta prasības par attaisnojuma dokumentu, kuru sagatavo saistībā ar skaidras vai bezskaidras naudas avansa izlietojumu vai darbinieka izdevumu atlīdzināšanu, neattiecas uz gadījumu, kad pie uzņēmuma kredītiestādes konta tiek piesaistīta un uzņēmuma vadītājam vai darbiniekam izsniegta personificēta maksājuma karte, ar kuru iegādātas preces vai saņemti pakalpojumi saimniecisko darījumu nodrošināšanai.

Kārtību, kādā darbinieks sniedz pārskatu par uzņēmuma kredītiestādes konta naudas izlietojumu, nosaka uzņēmuma grāmatvedības organizācijas dokumentos (skat. MK 877 39.punktu).

Tātad, ja uzņēmums grāmatvedības organizācijas dokumentos noteic, ka pārskats, kādā darbinieks sniedz pārskatu par uzņēmuma kredītiestādes konta naudas izlietojumu, būs bankas konta izdruka, tad tas ir pieļaujams. Savukārt, ja uzņēmumam ir nepieciešama detalizācija, tad pārskatam par naudas izlietojumu ir jāpievieno arī kases čeks ar visiem attaisnojuma dokumentam nepieciešamajiem rekvizītiem un informāciju par saimniecisko darījumu jau no pirmā centa.

20

Ko darīt, ja veikala pārdevējs atsakās atšifrēt preces čekā? Tikai iedrukā pircēja rekvizītus un izsit preces konkrētajā sekcijā. (piemēram, iedrukā tikai kancelejas preces vai rezerves daļas).

20

Avansa norēķinam kā naudas izdevumus apliecinājošu dokumentu var pievienot kases čeku, kurā nav visi attaisnojuma dokumentam nepieciešamie rekvizīti un informācija, bet ir uz kases čeka manuāli (ar roku) izdarīti papildu ieraksti ar kases čekā neietvertajiem attaisnojuma dokumentā nepieciešamajiem rekvizītiem un informāciju, kas apstiprināta ar kases čeka izsniedzēja vai saņēmēja parakstu (skat. MK 877 37.2.2.apakšpunktu).

21

Saistībā ar rekvizītiem fiziskai personai, ja rēķinā uzrādu vārdu un uzvārdu, es jau varu salikt jebkārus vārdus uzvārdus, kā pierādīt, ka tas ir tas cilvēks, reāls cilvēks?

21

Skat. atbildi uz 24.jautājumu.

22

Bankas izrakstam klāt jābūt attaisnojuma dokumentiem – čekiem.

22

Par ārēju attaisnojuma dokumentu izmaksu atzīšanai (iegrāmatošanai) der arī tikai bankas konta izraksts (skat. 15.slaida 2.gadījumu). Šajā gadījumā, ja kases čekā nav detalizācijas, tad kases čeks būs tikai kā papildu dokuments saimnieciskā darbības izsekošanai, kas kopā ar konta izrakstu pamatos uzņēmuma saimnieciskās darbības izdevumus. Būtībā minētajā gadījumā kases čeku var nepievienot bankas izrakstam.

Savukārt, ja kases čekā ir detalizācija, tad tas ir jāpievieno bankas konta izrakstam, jo palīdz detalizēt izdevumus, kas attiecināmi uz saimniecisko darbību un der arī kā nodokļa rēķins, piemēram arī priekšnodokļa atskaitīšanai (skat. 15.slaida 3.gadījumu).

23

Ja nozaudē čeku – tad ar karti iztērēta nauda ir tas pats, kas ar bankas pārskaitījumu izsniegts saimnieciskais avanss... Vai tad ne?

23

Par ārēju attaisnojuma dokumentu **izmaksu atzīšanai** (iegrāmatošanai) der arī tikai bankas konta izraksts (skat. 15.slaida 2.gadījumu). Šajā gadījumā, ja kases čekā nav detalizācijas un detalizācija nav nepieciešama uzņēmumam vajadzībām, tad bēda par nozaudētu kases čeku nav liela. Būtībā piekrītam Jūsu secinājumam.

24

Ja cilvēki atsakās dot p.k. un nelieku rēķinos, kā man pierādīt ka tas ir reāls cilvēks .
Vai klientu kartītē man jābūt p.k., vai varu to tikai neuzrādīt rēķinā.

24

Atbilstoši **grāmatvedību** reglamentējošo normatīvo aktu prasībām fiziskās personas kodu nenorāda rēķinos. Tomēr grāmatvedības organizācijas dokumentos var noteikt kārtību, kas varētu būt par pierādījumu, ka darījums ar konkrēto personu tiešām ir noticis (piemēram, veiktais tulkojums, kartītē fiksētie dati par apmeklējumu un citas darbības).

Papildus par klienta personas koda norādīšanu **citos dokumentos**, ko reglamentē citas jomas normatīvie akti, kas savukārt nav VID kompetencē, aicinām atbilstoši kompetencei vērsties Datu valsts inspekcijā.

25

Ja ir papīra formātā parakstīts PPR no abām pusēm, pēc tam taču var to iznīcināt un ieskenētu glabāt, un tam būs juridiskais spēks?

25

Papīra formas preču piegādes dokumentu var iznīcināt glabāšanai elektroniskā vidē, ja tajā ir ietverti **arī visi Grāmatvedības likuma 11.panta piektajā daļā** noteiktie obligātie attaisnojuma dokumenta rekvizīti (skat. 32.slaidu). Ja preču piegādes dokuments vienlaicīgi nav attaisnojuma dokuments, tad to iznīcināt nedrīkst.

Elektroniskā formā glabāšanai elektroniskā vidē pārvērstajiem dokumentiem **ir tāds pats juridiskais spēks** kā oriģinālajiem dokumentiem (skat. 30.slaidu)